

Recenzja

Rozprawy doktorskiej **mgr Małgorzaty Bandach** pt: *Kompetencje do komunikacji międzykulturowej osób realizujących zadania w obszarze pracy socjalnej* napisanej pod kierunkiem naukowym **dr hab. Mirosława Sobeckiego prof. UwB** oraz promotora pomocniczego **dr Tomasza Sosnowskiego**

W oparciu o uchwałę Rady Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku z dn. 22 marca 2018 r zlecającej przygotowanie oceny przedmiotowej rozprawy doktorskiej, zapoznałam się szczegółowo z jej tekstem i na tej podstawie przedstawiam spostrzeżenia, refleksje oraz uwagi w kolejności przyjętego przez mnie schematu opracowania niniejszej oceny.

Uwagi ogólne

Słowo „Międzykulturowość”, które uwidocznione jest w tytule rozprawy, składa się z dwóch członów: między i kulturowość. Kultura w kontekście międzykulturowości wg. Jerzego Nikitorowicza (2005), Marii Torenc (2007), Przemysława Grzybowski (2008), i innych określana jest jako „intencjonalne dzieło twórczego podmiotu, wynik negocjacji między tożsamością jednostkową a grupową”. Z kolei „między” oznacza jakieś pogranicze, które nie musi być terytorialne czy geograficzne, jak zwykle się pojmować, lecz także i kulturowe określając sytuację osób doświadczających kontaktu z osobami odmiennych kultur, grup etnicznych uosabiając, tym samym w działaniu wewnętrzny wątek pogranicza. Możemy zatem wyróżnić pogranicze psychiczne, które stanowi świadomość jednostkową i zbiorową rodzącą się w warunkach kontaktu z innymi formami kulturowymi, czy pogranicze refleksyjne o którym J. Nikitorowicz (1995) pisze: tak rozumiane pogranicze *oznacza wykraczanie myślowe poza dotychczasowe ujęcia interpretacyjne jednostki, przekraczając granice własnego doświadczenia i wiedzy pod wpływem kontaktów przedmiotowych i podmiotowych.*

Takie niełatwe zadanie dodajmy, często wykraczania poza własne schematy i stereotypowe myślenie, dotyczy służb społecznych ukierunkowanych na pracę nad/dla/z i w środowisku międzykulturowym. To, ta grupa zawodowa a szczególnie pracownicy ośrodków pomocy

społecznej, musi szczególnie kształtować swoje kompetencje międzykulturowe potrzebne do nawiązywania relacji i tworzenia sieci społecznych powiązań między różnymi grupami odmiennymi kulturowo jaki są: obywatele mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych, a także migranci i uchodźcy, którzy coraz częściej czasowo – krótkoterminowo bądź na stałe osiedlają się w naszym kraju.

Podjęta w rozprawie problematyka badawcza dotycząca kompetencji pracowników socjalnych do komunikacji międzykulturowej sytuuje się w obszarze pedagogiki społecznej. Obejmuje zagadnienia dotyczące funkcjonowania człowieka w odniesieniu do spraw związanych z uwarunkowaniami kształtowania się kompetencji międzykulturowych pracowników socjalnych oraz kadry zarządczej jednostek pomocy społecznej. Obserwowalna intensywność migracji tranzytowych, tymczasowych, cyrkulacyjnych i wahadłowych niepociągające za sobą konieczności zakorzenienia w jednym miejscu to cecha współczesnego procesu globalizacji. Zjawisko to niesie ze sobą szereg problemów ujawniających się w konkretnych środowiskach lokalnych, a jedną z pierwszych grup, na których ciąży obowiązek ich rozwiązywania są służby społeczne. W ślad za tym od niedawna (paru lat) w kształceniu profesjonalnych pracowników socjalnych uwzględnia się edukację międzykulturową, by jak najlepiej ich przygotować do wyzwań z tym związanych. Dlatego samo podjęcie tak ważnego przedmiotu badania przez panią Małgorzatę Bandach zasługuje na podkreślenie i wyróżnienie. W mojej ocenie, opracowanie to ma szczególny walor praktyczny, bowiem wyniki badań mogą być motywatorem do poszerzenia procesu kształcenia oraz doksztalcania pracowników socjalnych i innych zawodów pomocowych o treści dotyczące międzykulturowości, choć oni sami, jak wskazują dane Obserwatorium Integracji Społecznej nie są zainteresowani żadnymi formami edukacji z zakresu tematyki wielokulturowości.

Tytuł pracy wskazuje na badanie kompetencji pracowników socjalnych oraz kierowników jednostek pomocy społecznej do komunikacji międzykulturowej w obszarze pracy socjalnej. Moim zdaniem, tytuł powinien brzmieć: „Kompetencje do komunikacji międzykulturowej osób realizujących zadania w obszarze pomocy społecznej” a nie pracy socjalnej. Różnica polega na tym ,że kierownicy jednostek ośrodków pomocowych nie zawsze są wykwalifikowanymi pracownikami socjalnymi. A zatem, pracują w sferze pomocy społecznej ale nie w obszarze pracy socjalnej. Potwierdza to Autorka opracowania dwukrotnie; po pierwsze, wtedy, gdy wskazuje że, zawód pracownika socjalnego w Polsce jest zawodem podlegającym szczególnym uregulowaniom prawnym w zakresie dopuszczenia

do jego wykonywania, co wprost wynika z przepisów dotyczących kwalifikacji pracowników socjalnych z dn. 12 marca 2004 r, o czym pisze na str. 67. A zatem, na stanowisku pracownika socjalnego nie można zatrudnić osoby, która tych kwalifikacji nie posiada. Po drugie, kierownicy jednostek ośrodków pomocy społecznej nie muszą spełniać tego wymogu, co zresztą potwierdzają dane przedstawione przez Autorkę dysertacji tabela nr 9 s.165 z której dowiadujemy się, że 17 badanych (z 42) nie ma doświadczenia w pracy na stanowisku pracownika socjalnego. Stąd moje spostrzeżenie, że w tytule dysertacji powinien być wyróżniony obszar pomocy społecznej.

Główny kierunek badawczy

Analiza, całości pracy pozwala stwierdzić, że Autorka dysertacji stanęła na wysokości zadania i przedstawiła oryginalne o badawczym charakterze opracowanie, z dobrą podbudową teoretyczną opartą o bogatą literaturę przedmiotu polską i zagraniczną. Rozprawa dowodzi, że jej Autorka posiada dobre kompetencje badawcze tj. umiejętność analizy literatury przedmiotu, krytycznej refleksji teoretycznej, posługiwania się językiem reprezentowanej dyscypliny oraz umiejętność konstruowania samodzielnej, interesującej koncepcji weryfikacji badań empirycznych, poprawnej realizacji pogłębionej i wielowątkowej interpretacji uzyskanych wyników badawczych.

Cel poznawczy pracy ukierunkowano na poznanie luki kompetencyjnej pracowników socjalnych oraz kadry zarządzającej do komunikacji międzykulturowej.

Cel praktyczno-wdrożeniowy zmierza do określenia potrzeb szkoleniowych w obszarze rozwijania i doskonalenia kompetencji do komunikacji międzykulturowej.

Formalna ocena struktury pracy

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska obejmuje 309 stron. W tym 263 stron tekstu zasadniczego, 15 stron aneksu (narzędzia badacze, zestawienie tabel i wykresów) oraz 31 stron wykazu bibliograficznego.

Bibliografia liczy 291 pozycji - prac zwartych bądź pod redakcją, (w tym 11 pozycji z literatury obcej, głównie anglojęzycznej) oraz artykuły – netografii, liczne akty prawne)

Dysertacja opracowana jest w strategii badań ilościowych metodą badań sondażowych, pogłębioną badaniami jakościowymi techniką wywiadu. Dysertacja ma czytelną, przejrzystą strukturę z charakterystycznym dla nauk społecznych trójpodziałem tekstu tj. część teoretyczną, metodologiczną oraz empiryczną. Każda z tych części pełni przypisaną jej funkcję a ich objętość jest proporcjonalna w stosunku do całości dysertacji.

Wprowadzenie (ss.5-10) w **problematykę** badań obszernie uzasadnia podjęcie tego zagadnienia. Autorka przyjmuje perspektywę holistycznego spojrzenia na różne aspekty pracy socjalnej z jednostkami, grupami ze środowisk odmiennych kulturowo. Odnosi się do istoty polityki migracyjnej Unii Europejskiej i Polski, jako jej członka. W mojej ocenie, z uwagi na przedmiot badania zbędny jest fragment wstępu poruszający kwestie reemigrantów Polaków, którzy z uwagi na długi czas pobytu za granicą po powrocie do kraju stają się klientami pomocy społecznej. Choć samo zagadnienie badawczo jest oczywiście fascynujące i ważne, to z uwagi na fakt, że Autorka dysertacji ostatecznie nie włączyła rodzin tego typu do wyróżnianych grup społecznych, nie ma uzasadnienia do podnoszenia tego zagadnienia.

Część zasadniczą pracy rozpoczyna rozbudowana część teoretyczna złożona z aż czterech rozdziałów, których tytuły, w zasadzie odpowiadają badanym kategorią pojęciowym.

W pierwszym zatytułowanym *Pedagogiczne aspekty pracy socjalnej* Autorka podkreśla, znaczenie działania na rzecz i z drugim człowiekiem. Wskazuje, że praca socjalna jako działanie pedagogiczne ukierunkowana jest na upodmiotowienie osoby/ grupy co stanowi urzeczywistnienie idei empowermentu, rozumianego jako proces jak i cel pracy socjalnej. Trafie analizuje podstawowe metody pracy socjalnej nie tracąc w swych rozważaniach perspektywy pedagogicznej, tj. prowadzenia człowieka ku wartościom. W zakresie znaczenia pracy środowiskowej przywołuje stanowiska prekursorów pedagogiki społecznej w osobach; Heleny Radlińskiej i Aleksandra Kamińskiego. (niestety nie sięgając do źródła lecz za Bogdanem Skrzypczakiem). Pewne zastrzeżenia wnoszę do punktu 1.4 tego rozdziału w którym Autorka odnosi się do standardów pracy socjalnej w kontekście powrotu do źródeł polskiej pedagogiki społecznej. W tym bardzo obiecująco zapowiadającym się punkcie rozprawy Autorka skoncentrowała się jednak na organizacji pomocy społecznej w Polsce i podstawowych narzędziach pracy. Nie odnajduję, więc w nim kontekstu źródeł polskiej pedagogiki społecznej o których, właśnie z perspektywy pracy socjalnej znakomicie pisze Ewa. Marynowicz-Hetka, Ewa Kantowicz czy Danuta Urbaniak –Zajac. Dyskusję podjęłabym także z przedstawionymi faktami dotyczącymi, jak Autorka pisze „*postulatu oddzielania pracy socjalnej od świadczeń pomocy społecznej*”(s.42). Ów postulat w większości ośrodków pomocy społecznej jest już faktem, a MRPiPS corocznie przeznaczają środki w ramach konkursów na wsparcie takiej zmiany w organizacji pomocy społecznej. Sądzę też, że standardem w większości jednostek pomocy społecznej jest asystentura rodziny jako narzędzie pracy ku zmianie. A zatem, już nie tylko kontrakt socjalny i

kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego stanowią narzędzia pracy z rodziną (s.44)

Rozdział drugi zatytułowany *Pomoc społeczna jako instytucje polityki społecznej państwa* w którym Autorka omawia zagadnienia zabezpieczenia społecznego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz powody udzielania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych pomocy społecznej uważam, z uwagi na przyjęty tytuł dysertacji, a przede wszystkim jej przedmiot badania za zbędny. Uwagę tą wnoszę choć z autopsji wiem jak trudno zrezygnować z pokusy jak najszerszego opracowania kontekstu przedmiotu badania. Wiem także, jak trudno promotorowi zdecydować o wyłączeniu części opracowania, szczególnie, gdy sama Autorka ma inne zdanie (do czego ma pełne prawo). Całkiem niedawno sama byłam w podobnej sytuacji, gdy moja doktorantka nie chciała zrezygnować z fragmentu opracowania i w konsekwencji naraziła się na zarzut recenzentów zbyt szerokiego ujęcia przedmiotu badania oraz braku umiejętności selekcjonowania materiału.

Za kluczowe uważam dwa kolejne rozdziały dysertacji tj. trzeci zatytułowany; *Kompetencje pracowników pomocy społecznej realizujących zadania w obszarze pracy socjalnej* oraz czwarty pt. *Komunikacja międzykulturowa w pracy socjalnej w kontekście wielokulturowości i procesów migracyjnych*. Autorka omawia wymagania kwalifikacyjne stawiane profesjonalnym pracownikom socjalnym, podkreśla znaczenie edukacji kadr pomocy społecznej w zorganizowanych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego z uwagi na wyzwania przemian społecznych a tym samym i polityki społecznej. Już w tym miejscu opracowania dowiadujemy się o stanie i strukturze kadrowej zatrudnienia w jednostkach pomocy społecznej (PCPR i OPS) w województwie podlaskim na tle danych krajowych. Autorka dysertacji odwołuje się, w tym zakresie do badań *A. Olech i M. Łuczyńskiej., Pracownicy socjalni w Polsce – portret zbiorowy 2013* Wyd. IRSS, Warszawa 2013 r. Ustalenia badaczek odnoszą się roku 2010, teraz do roku 2018 już nieznacznie zmieniły się dane dotyczące profesjonalizowania się pracowników socjalnych. Informacje na ten temat już można zdobyć na stronach MRPiPS.

Rozdział w którym Autorka omawia znaczenie kompetencji międzykulturowej pracowników socjalnych znakomicie dopełnia rozważania teoretyczne tej dysertacji. W mojej ocenie to najciekawszy rozdział części teoretycznej. Autorka za Domanem Lumą podkreśla, że „istotę kompetencji międzykulturowej stanowi akceptacja i szacunek dla różnic kulturowych, analiza własnej tożsamości kulturowej i uprzedzeń, świadomość dynamiki różnic u klientów etnicznych oraz uznanie potrzeby dodatkowej wiedzy, badań i zasobów do pracy z klientami” (s.11) W konstrukcji rozdziału zmieniłabym tytuł pt 4.3. *Kompetencje do*

komunikacji międzykulturowej jako kluczowe kompetencje zawodowe pracownika socjalnego do pracy socjalnej z osobami odmiennymi kulturowo który po pierwsze, brzmi podobnie do wcześniejszego podpunktu pt; *Kompetencja międzykulturowa i jej znaczenie dla komunikacji międzykulturowej w pracy socjalnej* a po drugie, Autorka koncentruje się na opisie barier komunikacyjnych, stereotypów i uprzedzeń utrudniających komunikację ze środowiskiem odmiennym kulturowo. Uwaga ta odnosi się do faktu ewentualnej publikacji dysertacji, do czego gorąco Autorkę zachęcam.

Oceniając całość części teoretycznej dysertacji stwierdzam, że Autorka wykazała się dobrą znajomością literatury przedmiotu oraz umiejętnością jej poprawnego wykorzystania.

W rozdziale metodologicznym

Podjęta problematyka badawcza jest niewątpliwie dowodem dojrzałego, nowatorskiego i bardzo ambitnego przedsięwzięcia badawczego, z jakim mamy do czynienia w recenzowanej pracy. Projektowane badania zakładają bowiem dotarcie do pracowników socjalnych oraz kadry kierowniczej jednostek pomocy społecznej, które z racji wykonywanego zawodu pracują w środowisku różnokulturowym.

Problem główny dysertacji sprowadza się do pytania o to *Jaki jest poziom kompetencji do komunikacji międzykulturowej osób realizujących zadania w obszarze pracy socjalnej i jakie czynniki je różnicują?*

Problemy szczegółowe sprowadzają się do pytań o:

1. Postawę jaką prezentują badani pracownicy socjalni wobec osób postrzeganych jako odmienni kulturowo

- Poziom gotowości pracowników socjalnych do nawiązywania stosunków społecznych i relacji interpersonalnych z osobami odmiennymi kulturowo

- poziom wrażliwości prac socjalnych na odmienność kulturową

- wiedzę jaką posiadają pracownicy socjalni na temat różnych kultur i znaczących symboli, znaków, norm i wartości

- samoocenę pracowników socjalnych własnej postawy wobec odmienności kulturowej

2. Świadomość pracowników socjalnych w zakresie występowania barier komunikacyjnych w pracy socjalnej z osobami odmiennymi kulturowo

- identyfikacja problemów w pracy socjalnej z osobami odmiennymi kulturowo

- poziom świadomości prac socjalnych w zakresie oddziaływania na procesy poznawcze, postawy, działania i zachowanie własne oraz osób wspomaganych

- poziom świadomości pracowników socjalnych znaczenia kompetencji międzykulturowej dla efektów pracy

3. Czynniki różnicujące poziom kompetencji do komunikacji międzykulturowej w pracy socjalnej.

- miejsce pracy oraz zamieszkania
- lokalizacja ośrodka dla cudzoziemców
- kwalifikacje pracowników socjalnych
- udział w formach doszkalających
- doświadczenie zawodowe
- wyjazdy za granicę pracowników socjalnych
- świadomość badanych w zakresie oddziaływania kultury
- świadomość oddziaływania na relacje pomocowe

Do problemu dotyczącego czynników różnicujących Autorka sprecyzowała hipotezy robocze, które w większości (poza hipotezami nr 1, 9, 10, 11) są prawidłowo skonstruowane. W wymienionych numeracją hipotezach brak wyznaczonego kierunku zależności. np. w hipotezie nr 1 przyjęto *„że tożsamość społeczno-kulturowa pracowników socjalnych różnicuje ich poziom kompetencji do komunikacji międzykulturowej (s.123)* Hipoteza jest niedokończona bo brakuje określenia przewidywanej/ zakładanej zależności im... tym...

Uwagę zgłaszam także w odniesieniu do operacjonalizacji badanych zmiennych. Autorka zdecydowała o wyróżnieniu zmiennych zależnych i niezależnych, które de facto odnoszą się do trzeciego wyróżnionego – zależnościowego problemu badawczego. Tymczasem zabrakło po pierwsze, wyróżnienia zmiennej globalnej czyli poziomu kompetencji do komunikacji międzykulturowej osób realizujących zadania w obszarze pracy socjalnej. Po drugie, zmiennych diagnostycznych z pierwszego i drugiego problemu badawczego a dotyczących: a) postaw jakie prezentują badani pracownicy socjalni wobec osób postrzeganych jako odmienne kulturowo; b) świadomości pracowników socjalnych w zakresie występowania barier komunikacyjnych w pracy socjalnej z osobami odmiennymi kulturowo, które mogą ograniczać, i uniemożliwiać nawiązanie pozytywnych relacji z osobą/rodziną wspomaganą.

Zdecydowanie w opisie badanych zmiennych brakuje wyróżnienia kategorii badawczych a następnie ich wskaźników, co odnajdujemy dopiero przy analizie rozdziału empirycznego. I tak, dopiero w rozdziale empirycznym dowiadujemy się, że do badania, dodajmy kategorii „gotowości badanych do nawiązywania kontaktu i relacji interpersonalnych z osobami

odmiennymi kulturowo” badano dystans społeczny wobec zróżnicowanego zbioru mniejszości religijnych, etnicznych, narodowych, migrantów i uchodźców zgodnie z teorią dystansu społecznego Parka (s.182). Gotowość badano także poprzez analizę dyspozycji do zachowań w pracy socjalnej przejawianej jako postawę zamkniętą bądź otwartą na odmienności kulturową w ich przestrzeni prywatnej, zawodowej i publicznej. Nie zawsze też, pomimo wcześniejszych zapowiedzi, Autorka określa poziomy badanej zmiennej. Reasumując, precyzyjny opis zmiennych zobrazowałby pełny i precyzyjny zamysł badawczy Autorki dysertacji.

W badaniach zastosowano strategię ilościowo- jakościową W zakresie badań ilościowych posłużono się metodą sondażu diagnostycznego oraz metodą analizy dokumentów. Uzupełnieniem badań ilościowych był otwarty wywiad pogłębiony częściowo ustrukturyzowany.

W badaniach zastosowano: Kwestionariusz ankiety skierowany do pracowników socjalnych i kadry zarządzającej Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz wywiad w postaci dyspozycji do rozmowy i listy pytań skierowany do pracowników socjalnych deklarujących doświadczenie w pracy socjalnej z osobami odmiennymi kulturowo kadry zarządzającej w OPS i PCPR ;

Plan wywiadu koncentrował się na zagadnieniach dotyczących doświadczeń badanych z osobami odmiennymi kulturowo, identyfikowanych problemów, roli kultury w komunikacji w relacjach pomocowych oraz potrzeb w zakresie kształcenia i rozwijania kompetencji do komunikacji międzykulturowej.

Badaniami ilościowymi objęto pracowników jednostek ośrodków pomocy społecznej, na terenie których funkcjonował ośrodek dla cudzoziemców oraz w gminach zróżnicowanych kulturowo. Badania właściwe, co warto odnotować poprzedziły badania pilotażowe przeprowadzone w dniach 24.X. do 4.XII 2016 r. Badania właściwe przeprowadzono w okresie od 22 stycznia do 9 maja 2017 r., Badaniami sondażowymi objęto 324 osoby w tym 282 pracowników socjalnych oraz 42 osoby kadry zarządzającej. Do analizy statystycznej zakwalifikowano 322 kwestionariusze ankiety. Badania jakościowe przeprowadzono z 78 osobami; 38 wywiadów z pracownikami socjalnymi oraz 40 z kadrą zarządzającą – kierownikami i dyrektorami jednostek pomocy społecznej.(OPS i PCPR)

Część empiryczną badań własnych Autorka pomieściła w rozdziale VI: zatytułowanym tak jak tytuł całej dysertacji. Zebrany materiał badawczy zobrazowała w

przejrzystych dobrze skonstruowanych tabelach oraz estetycznych wykresach. Analiza materiału badawczego w odniesieniu do badanych zmiennych jest rzeczowa a dokonana interpretacja poprawna. Autorka przedstawia bardzo bogaty i poznawczo interesujący materiał badawczy. Do opracowania części empirycznej nie wnoszę istotnych uwag. I choć oczywiście zawsze można oczekiwać od Autorki szerszych i bardziej wiążących analiz, na co pozwalały uzyskane dane z dobrze przygotowanych narzędzi badawczych oraz odniesień uzyskanych wyników do innych publikowanych wyników badań, to uważam, że Autorka stanęła na wysokości wcale nie łatwego zadania analizy bogatego materiału badawczego.

Po mimo wcześniejszych uwag, w ogólnej ocenie pracę oceniam bardzo pozytywnie, Autorka dała się poznać jako osoba niezwykle czytana, skrupulatna, rzetelna, dociekliwa a jednocześnie jako wyważenie krytyczna badaczka. To wszystko sprawia, że tekst czyta się z zainteresowaniem a nawet dużym zaangażowaniem. Autorka daje wyraz samodzielności intelektualnej i rozumienia znaczenia wybranych problemów dla podjętego przedmiotu rozważań.

Zebrane wyniki badań własnych nie mogą niestety nastrajać optymistycznie choć badani reprezentowali teren nasycony zróżnicowaniem kulturowym jakim jest woj. podlaskie. Autorka badań dowodzi bowiem, że: - pracownicy socjalni oraz kadra zarządzająca posiadają niski oraz przeciętny poziom kompetencji do komunikacji międzykulturowej

- prezentują także niski poziom gotowości do nawiązywania relacji interpersonalnych z osobami odmiennymi kulturowo a także ogólny stan wiedzy na temat różnic kulturowych i ich znaczenia

- to w osobach odmiennych kulturowo badani dostrzegają niechęć do współpracy utrudniającej udzielanie im potrzebnego wsparcia.

Wyniki te wskazują jednoznacznie na konieczność prowadzenia edukacji międzykulturowej dla pracowników socjalnych, którzy choć, jak dowodzą badania posiadają świadomość braków w tym zakresie, to sami nie zgłaszają takich edukacyjnych potrzeb.

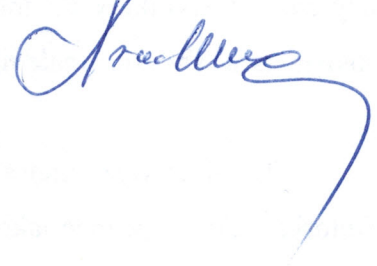
Z pełnym przekonaniem stwierdzam, że miałam przyjemność recenzować bardzo interesującą rozprawę za co jej Autorce, Promotorowi oraz Wysokiej Radzie Wydziału serdecznie dziękuję.

Dysertacja doktorska mgr Małgorzaty Bandach przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Mirosława Sobeckiego prof. UwB oraz promotora pomocniczego Tomasza Sosnowskiego jest oryginalnym, samodzielnym rozwiązaniem problemu badawczego i spełnia wymogi stawiane

przed kandydatami ubiegającymi się o stopień naukowy doktora, w zgodzie z kryteriami rozpraw doktorskich zawarte w art. 13.1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym z dnia 14 marca 2003 r. z późniejszymi nowelizacjami.

Wnoszę więc o jej przyjęcie i wyróżnienie oraz o dopuszczenie do dalszego etapu - publicznej obrony.

Barbara Kromolicka

Szczecin, 15.05.2018 r